

Samverkan för Cirkulära Processer och Ekonomi

SCOPE

SOI 2026 Västerås

SCOPE

Bakgrund

- Scope 1 och 2 - Fossilbränslefria kommuner
  - Direkt klimatpåverkan: transporter, fordon, energi etc
- Scope 3 – Samverkan för Cirkulära Processer och Ekonomi
  - Indirekt klimatpåverkan från inköp

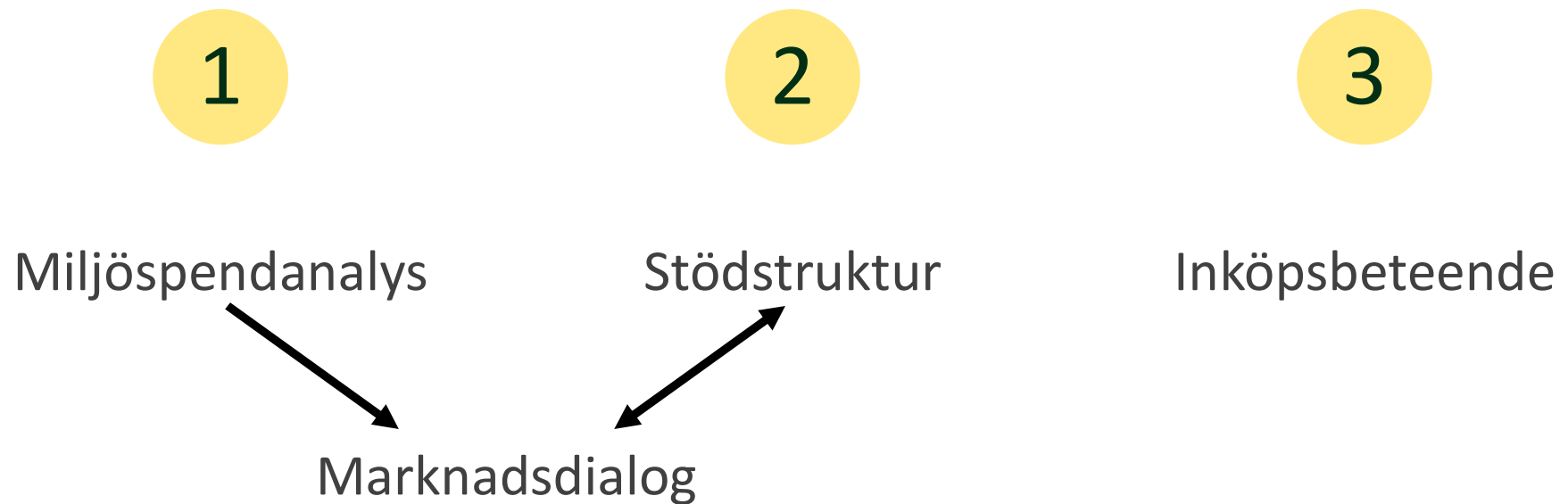
Medfinansiering Scope 3

Stöd från Europeiska Regionala Utvecklingsfonden (ERUF)

SCOPE

Mål februari 2027:

SCOPE

SCOPE

Frågor för en kommun att ställa sig vid en miljöspendanalys

Bakgrundsfrågor

- Har er kommun genomfört en miljöspendanalys?
- Varför har ni genomfört en miljöspendanalys?
- Typ av kommun enligt SKR:s indelning 2023
- Antal kommuninvånare
- Totala territoriella utsläpp av CO₂e (ton) för kommunen som geografiskt område
- Totala konsumtionsbaserade utsläpp av CO₂e (ton) för kommunen som geografiskt område

Inför miljöspendanalys

- Har ni gjort en ekonomisk spendanalys som miljöspenden bygger på?
- Hur genomförde ni er miljöspendanalys?
- Vi har ett miljöspendverktyg – Vilket?
- Vi köpte in en konsulttjänst som genomförde analysen – Vilken konsulttjänst?
- Vilket år genomfördes den senaste miljöspendanalysen? Om analysen genomförs årligen skriv samliga år den har genomförts.
- Vilken metod har använts för miljöspendanalysen?
- Vilken enhet används? Kg CO₂e/kr eller kg CO₂e per volym/antal?
- Kan ert miljöspendverktyg jämföra ekonomisk spend och miljöspend?
- Kan ert miljöspendverktyg sätta en klimatbudget och varna när man är på väg att överskrida den?
- Är kommunala bolag med i miljöspenden? Varför/varför inte? För- och nackdelar?
- Hur hanteras investeringar/avskrivningar? Hamnar investeringen på ett eller flera år? Varför/varför inte? För- och nackdelar?
- Grundar ni er på Upphandlingsmyndighetens kategorindelning? Om inte, har ni egen eller annan? Varför/varför inte? För- och nackdelar?
- Hur tänker ni kring framtiden och uppdateringar? Hur ofta avser ni att uppdatera? Varför/varför inte? För- och nackdelar?

Under miljöspendanalys

- Omfattade miljöspendanalysen alla inköp?
- Vilka sektorer omfattades eventuellt inte?
- Har miljövarudeklarationer (EPD) inkluderats i spendanalysen?
- Har ni tagit hänsyn till inflationen? Varför/varför inte? För- och nackdelar? Hur tog ni hänsyn till inflationen?
- Är externa leverantörer av välfärdstjänster som ligger på entreprenad med eller inte? Varför/varför inte? För- och nackdelar?
- Har ni justerat några emissionsvärden? Vilka? Hur? Varför/varför inte? För- och nackdelar?
- Har ni bytt ut utsläpp från livsmedel till kostberäkningsystemets data? Varför/varför inte? För- och nackdelar?
- I vilken form presenterar ni resultatet? Organisationsmässigt? På vilken nivå? Kategorimässigt?
- Hur djupt ner i kategorinivå har ni valt att gå i er miljöspendanalys? Varför?

Efter miljöspendanalys

- Vilka utmaningar har er kommun stött på när ni har tagit fram en miljöspendanalys?
- Inom vilka inköpskategorier har ni använt verkliga utsläppsfifror (aktivitetsdata)?
- Vilken version av upphandlingsmyndighetens klimatindikatorer har använts i spendanalysen?
- Total miljöspend (ton CO₂e) för det senaste året ni har data för (ange år)
- Ton CO₂e/kommuninvånare
- Ton CO₂e inköpt för kollagring

Vad är en miljöspendanalys?

En miljöspendanalys är en metod för att kvantifiera miljöpåverkan som uppstår på grund av inköp inom den offentliga sektorn. Syftet med miljöspendanalys är att ge organisationen en indikation på den miljöpåverkan som inköpen genererar samt att jämföra miljöpåverkan för olika inköp. Resultaten ger vägledning om vilka inköpskategorier som bör prioriteras i det strategiska inköpsarbetet för att minska miljöpåverkan.

Källa: IVL Svenska Miljöinstitutet

Wordfil att fylla i

Här hittar du en Wordfil som du kan använda i ditt arbete med Miljöspendanalysen. Mer om projektet Scope hittar du här.

<https://www.hutskane.se/scope/>

Medfinansieras av Europeiska unionen

SCOPE

Projektägare

Hållbarutveckling Skåne
(HUT Skåne)

Projektpartners

Eslövs kommun
Helsingborg Stad
Kristianstad kommun
Lomma kommun
Lunds kommun
Malmö Stad
Tomelilla kommun

Medfinansieras av
Europeiska unionen

SCOPE

Kommunstorlek (SKR 2023)

A1 Storstad: Malmö

B3 Större stad: Helsingborg, Kristianstad, Lund

B4 Pendlingskommun nära större stad: Eslöv, Lomma

C7 Pendlingskommun nära mindre tätort: Tomelilla

Medfinansieras av
Europeiska unionen

SCOPE

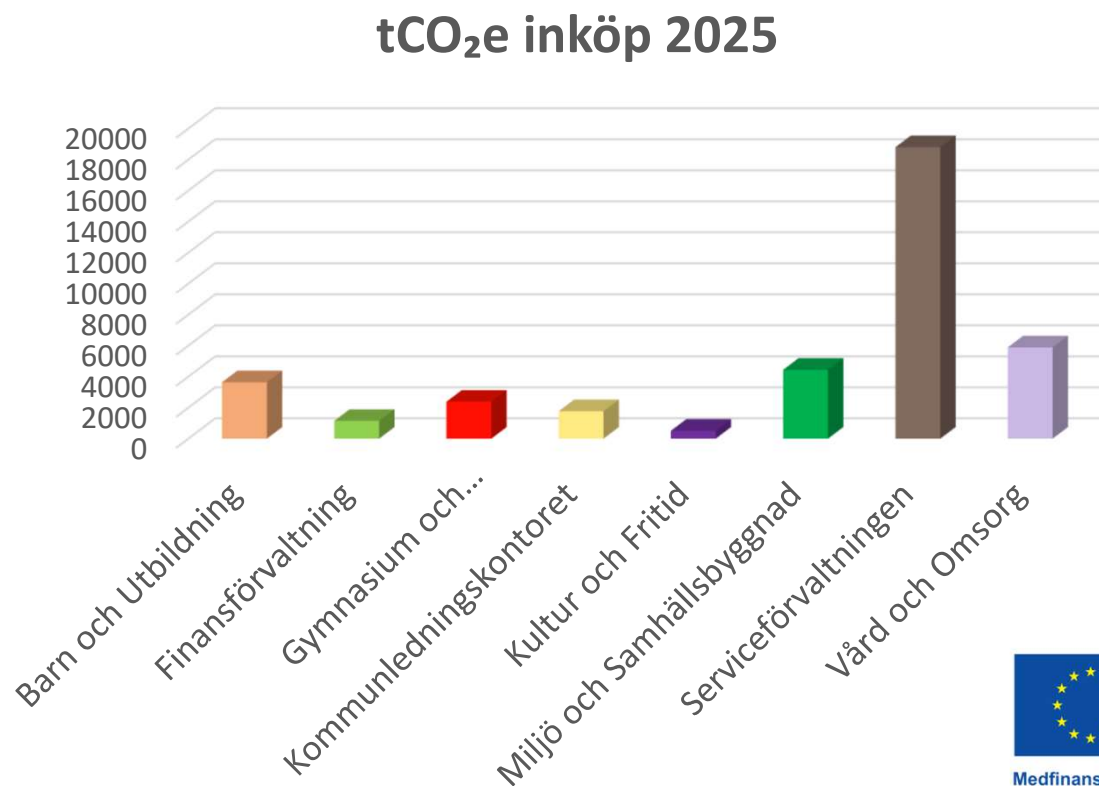
Vad är en miljöspend?

- Den ekonomiska spenden - inköpsvolym i fakturerade belopp – är grunden
- Miljöspenden mäter CO² per fakturerad krona och räknas om i koldioxidekvivalenter

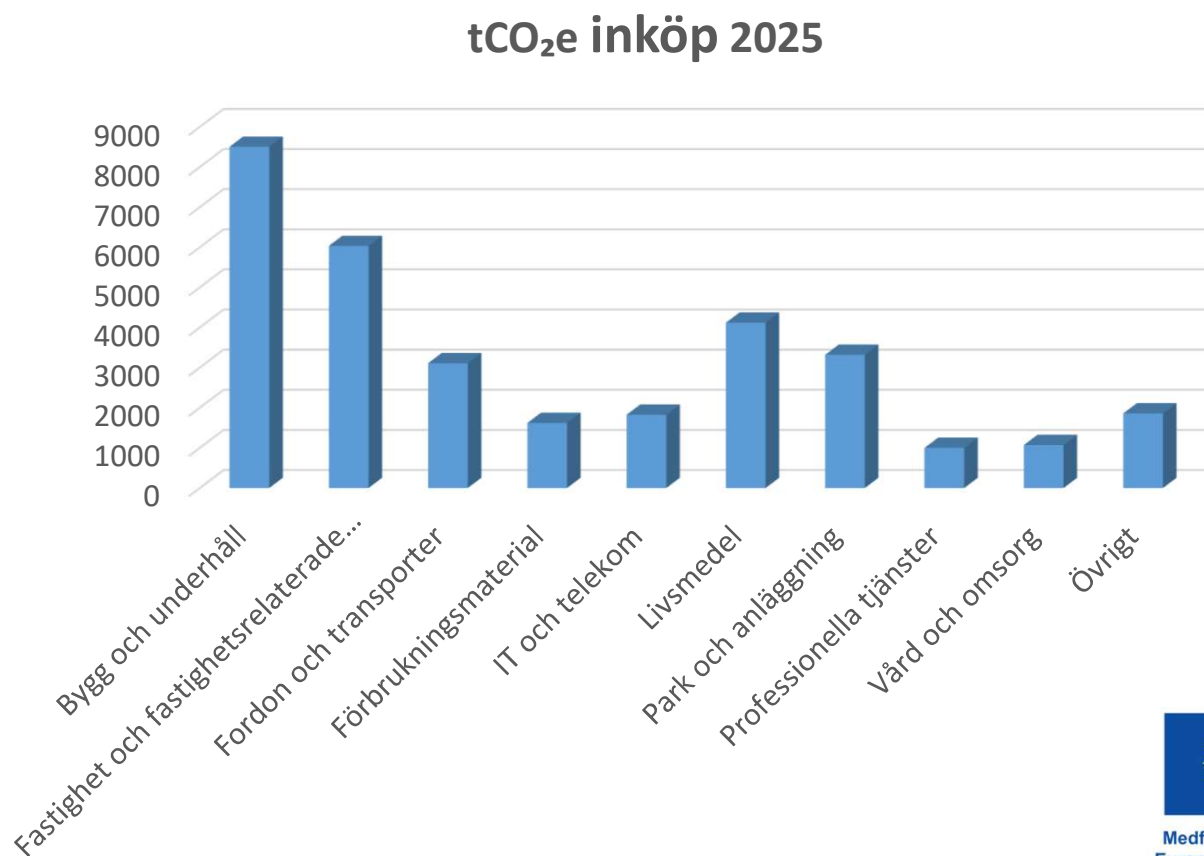
Inköpsgenererade klimatutsläpp (CO²) 2025 per förvaltning

Förvaltning	tCO ₂ e inköp 2025
Barn och Utbildning	3641
Finansförvaltning	1145
Gymnasium och Vuxenutbildning	2383
Kommunledningskontoret	1767
Kultur och Fritid	508
Miljö och Samhällsbyggnad	4436
Serviceförvaltningen	18798
Vård och Omsorg	5886

Inköpsgenererade klimatutsläpp (CO²) 2025 per kategori

Kategori	tCO ₂ e inköp 2025
Bygg och underhåll	8504
Fastighet och fastighetsrelaterade tjänster	6034
Fordon och transporter	3110
Förbrukningsmaterial	1621
IT och telekom	1827
Livsmedel	4120
Park och anläggning	3320
Professionella tjänster	1000
Vård och omsorg	1072
Övrigt	1859

Kommun	Antal invånare	Val av metod	Kostnad (kr)
Malmö	370 000	Kombinerad konsult- och internutredning	224 000 (pågår)
Helsingborg	152 000	Spendverktyg	190 000/år
Lund	131 000	Spendverktyg	129 000/år
Kristianstad	86 000	Konsultutredning	410 000
Eslöv	35 000	Spendverktyg	180 000/år
Lomma	25 000	Spendverktyg	100 000/år
Tomelilla	14 000	Extrapolering annan kommun	0

SCOPE

Eslövs kommun

Storlek: 35 000 invånare

Kostnad: 180 000 kr/år

Val av metod: Spendanalysverktyg Pro(a)Act

E-handelssystem: Visma Proceedo

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Helsingborg Stad

Storlek: 152 000 invånare

Kostnad: 190 000 kr/år

Val av metod: Spendanalysverktyg Xpendio

E-handelssystem: Unit 4

Medfinansieras av
Europeiska unionen

SCOPE

Kristianstad

Storlek: 86 000 invånare

Kostnad: 410 000 kr (engångskostnad)

Val av metod: Konsultutredning

E-handelssystem: Visma Proceedo

Medfinansieras av
Europeiska unionen

SCOPE

Lunds kommun

Storlek: 131 000 invånare

Kostnad: 129 000 kr/år

Val av metod: Spendverktyg Xpendio
samt QlikSense

E-handel: Marknadsplats (Raindance)

Medfinansieras av
Europeiska unionen

SCOPE

Lomma kommun

- **Storlek:** 25 000 invånare
- **Kostnad:** 100 000 kr/år
- **Val av metod:** Spendverktyg
Measure & Change
- **E-handelssystem:**
Marknadsplats (Raindance)

Medfinansieras av
Europeiska unionen

SCOPE

Malmö Stad

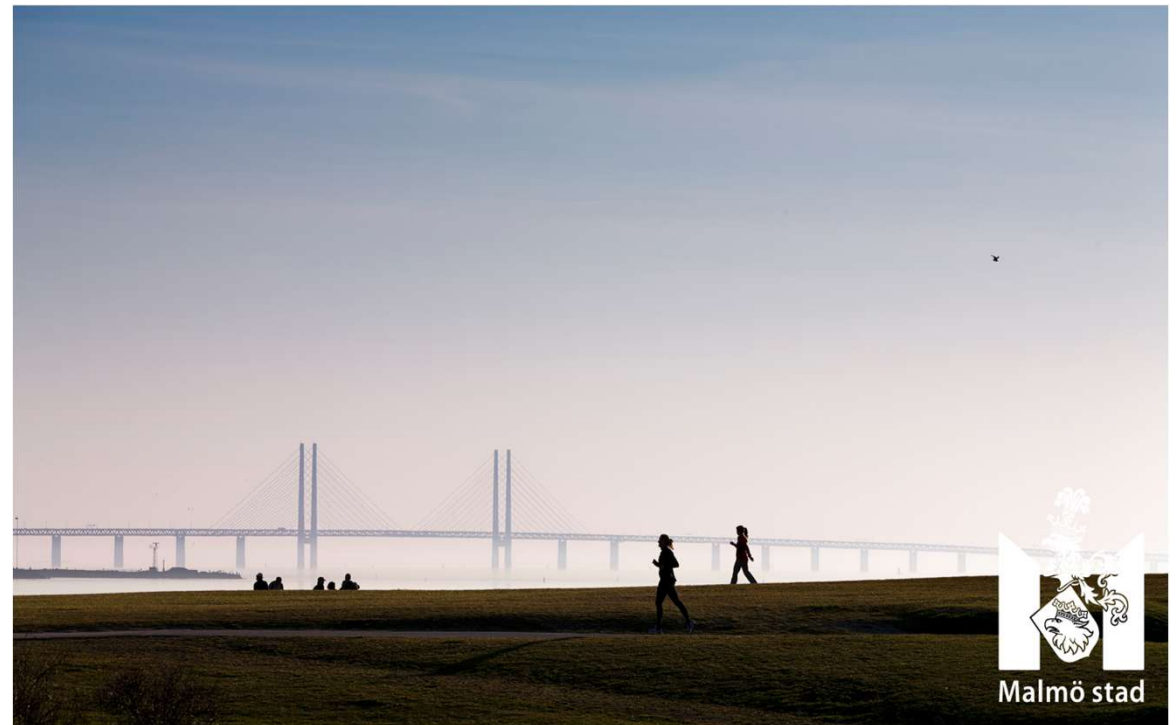
Storlek: 370 000 invånare

Kostnad: 224 000 kr (pågående)

Val av metod:

1. Intern utredning och analys utifrån Upphandlingsmyndighetens emissionsindikatorer, QlikSense och ekonomisystemet.
2. Intern utredning med stöd av konsult

E-handel: Marknadsplats (Raindance)

Medfinansieras av
Europeiska unionen

SCOPE

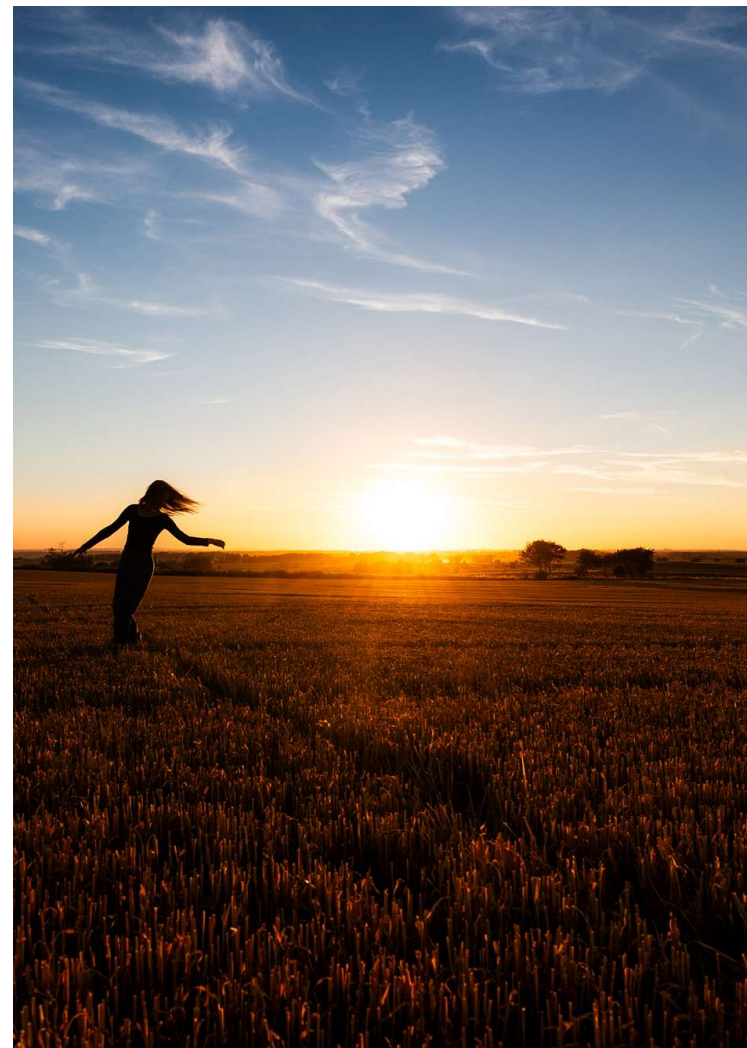
Tomelilla kommun

Storlek: 14 000 invånare

Kostnad: 0 kronor

Val av metod: Extrapolering av Helsingborgs miljöspendanalys

E-handelssystem: Marknadsplats (Raindance)

Medfinansieras av
Europeiska unionen

SCOPE Utmaningar - generella

- Trubbig modell - bygger på generella schabloner
- CO²-utsläpp/krona: högre kostnad = högre CO²
  - Modellen påverkas av t ex inflationen och fördyrande (hållbarhets-) krav
  - Samma klimatpåverkan för miljömärkt och icke miljömärkt
  - UHM:s uppdateringar av koldioxidekvivalenter
- UHM:s kategoriindelning var inte fullt ut tillämplig på kommuner och regioner (saknar t ex omsorg och skola)
- Ofullständiga fakturor främst inom konsultuppdrag och entreprenader samt sekretessfakturor
- Kommunikation – resultatet är ingen absolut sanning utan en indikation på var de stora klimatpåverkande inköpen finns och vilka kategorier vi ska fokusera på.

Metod	Utmaning
Spendverktyg	Träning av verktyget i den specifika organisationen och skapande av regler efter de egna förutsättningarna.
Konsultutredning	Hög kostnad. Engångsmätning. Bristfällig och svårtydd konsultrapport. Metoden lämpar sig inte för kontinuerlig uppföljning.
Internutredning	Mycket manuellt arbete; stora felkällor bland annat på grund av bristfällig kontering. Metoden lämpar sig inte för uppföljning över tid. I miljöspendanalys nummer 2 kombineras internutredning och konsultstöd.
Extrapolering	Miljöspendanalyser är en uppskattning, och resultatet blir än mer osäkert med en extrapolering. Tidsåtgången är liten, men värdet av uträkningen är lågt.

SCOPE

Fallgröpar

- Ingen jämförelse mellan kommuner
- Intern utredning – kostar mer än det smakar
- Extrapolering – lågt värde

SCOPE

Ställningstaganden - utgångspunkter

- Vilka inköp är påverkbara och icke-påverkbara?
- Hur mycket verksamhet har vi i egen regi alternativt på entreprenad?
- Vad ska vi ta med i miljöspendanalysen (avskrivningar, investeringar, placeringar inom omsorg, sekretessfakturor, skolpeng, våra bolag?)
- Val av metod (spendverktyg, konsult, intern utredning, extrapolering av annan motsvarande organisation)

SCOPE

SCOPE

Frågor för en kommun att ställa sig vid en miljöspendanalys

Bakgrundsfrågor

- Har er kommun genomfört en miljöspendanalys?
- Varför har ni genomfört en miljöspendanalys?
- Typ av kommun enligt SKR:s indelning 2023
- Antal kommuninvånare
- Totala territoriella utsläpp av CO₂e (ton) för kommunen som geografiskt område
- Totala konsumtionsbaserade utsläpp av CO₂e (ton) för kommunen som geografiskt område

Inför miljöspendanalys

- Har ni gjort en ekonomisk spendanalys som miljöspenden bygger på?
- Hur genomförde ni er miljöspendanalys?
- Vi har ett miljöspendverktyg – Vilket?
- Vi köpte in en konsulttjänst som genomförde analysen – Vilken konsulttjänst?
- Vilket år genomfördes den senaste miljöspendanalysen? Om analysen genomförs årligen skriv samliga år den har genomförts.
- Vilken metod har använts för miljöspendanalysen?
- Vilken enhet används? Kg CO₂e/kr eller kg CO₂e per volym/antal?
- Kan ert miljöspendverktyg jämföra ekonomisk spend och miljöspend?
- Kan ert miljöspendverktyg sätta en klimatbudget och varna när man är på väg att överskrida den?
- Är kommunala bolag med i miljöspenden? Varför/varför inte? För- och nackdelar?
- Hur hanteras investeringar/avskrivningar? Hamnar investeringen på ett eller flera år? Varför/varför inte? För- och nackdelar?
- Grundar ni er på Upphandlingsmyndighetens kategorindelning? Om inte, har ni egen eller annan? Varför/varför inte? För- och nackdelar?
- Hur tänker ni kring framtiden och uppdateringar? Hur ofta avser ni att uppdatera? Varför/varför inte? För- och nackdelar?

Vad är en miljöspendanalys?

En miljöspendanalys är en metod för att kvantifiera miljöpåverkan som uppstår på grund av inköp inom den offentliga sektorn. Syftet med miljöspendanalys är att ge organisationen en indikation på den miljöpåverkan som inköpen genererar samt att jämföra miljöpåverkan för olika inköp. Resultaten ger vägledning om vilka inköpskategorier som bör prioriteras i det strategiska inköpsarbetet för att minska miljöpåverkan.

Källa: IVL Svenska Miljöinstitutet

Under miljöspendanalys

- Omfattade miljöspendanalysen alla inköp?
- Vilka sektorer omfattades eventuellt inte?
- Har miljövarudeklarationer (EPD) inkluderats i spendanalysen?
- Har ni tagit hänsyn till inflationen? Varför/varför inte? För- och nackdelar? Hur tog ni hänsyn till inflationen?
- Är externa leverantörer av välfärdstjänster som ligger på entreprenad med eller inte? Varför/varför inte? För- och nackdelar?
- Har ni justerat några emissionsvärden? Vilka? Hur? Varför/varför inte? För- och nackdelar?
- Har ni bytt ut utsläpp från livsmedel till kostberäkningsystemets data? Varför/varför inte? För- och nackdelar?
- I vilken form presenterar ni resultatet? Organisationsmässigt? På vilken nivå? Kategorimässigt?
- Hur djupt ner i kategorinivå har ni valt att gå i er miljöspendanalys? Varför?

Wordfil att fylla i

Här hittar du en Wordfil som du kan använda i ditt arbete med Miljöspendanalysen. Mer om projektet Scope hittar du här.

Efter miljöspendanalys

- Vilka utmaningar har er kommun stött på när ni har tagit fram en miljöspendanalys?
- Inom vilka inköpskategorier har ni använt verkliga utsläppsfifror (aktivitetsdata)?
- Vilken version av upphandlingsmyndighetens klimatindikatorer har använts i spendanalysen?
- Total miljöspend (ton CO₂e) för det senaste året ni har data för (ange år)
- Ton CO₂e/kommuninvånare
- Ton CO₂e/inköpt för kollagring

<https://www.hutskane.se/scope/>

Medfinansieras av Europeiska unionen

SCOPE

Hur använder vi resultaten?

- Standardiserat kravställt sortiment i e-handel
- Uppföljning i syfte att minska klimatutsläppen från inköp
- Mätningar och beräkningar "före och efter" specifika insatser
- Klimatbudget
- Kommunikation: Ledningsgrupper- chefsmöten – inköpsutbildningar – workshops:
  - Projekt, åtgärder och praktiska tips
  - Miljöspendturné i förvaltningarna

SCOPE

Rekommendationer – goda exempel

- Kombinera spend och miljöspend
- Anpassa spendverktyget efter er organisations specifika förutsättningar
- Om produktspecifika utsläppskalkyler finns - använd dessa, t ex för livsmedel följer Hantera Livs/Mashie upp klimatutsläpp per kvantitet (kg, liter)
- Inköpsbeteende – minska konsumtionen, styr mot upphandlat kravställt sortiment, öka återbruk

SCOPE

Framgångsfaktorer

- Etablerat samarbete mellan inköp-upphandling, miljöförvaltningen och organisationens verksamheter
- Inköp-upphandling är projektägare och projektleder tillsammans med miljöförvaltningen
  - **Kontroll över inköpsdatan i spendverktyg och e-handel**
- Den ekonomiska spenden som en morot till potentiella besparingar
- E-handel – ett oöverträffat sätt att styra inköpen!
- Utbildning och information till inköpssupport och beställare, chefer och användare

SCOPE

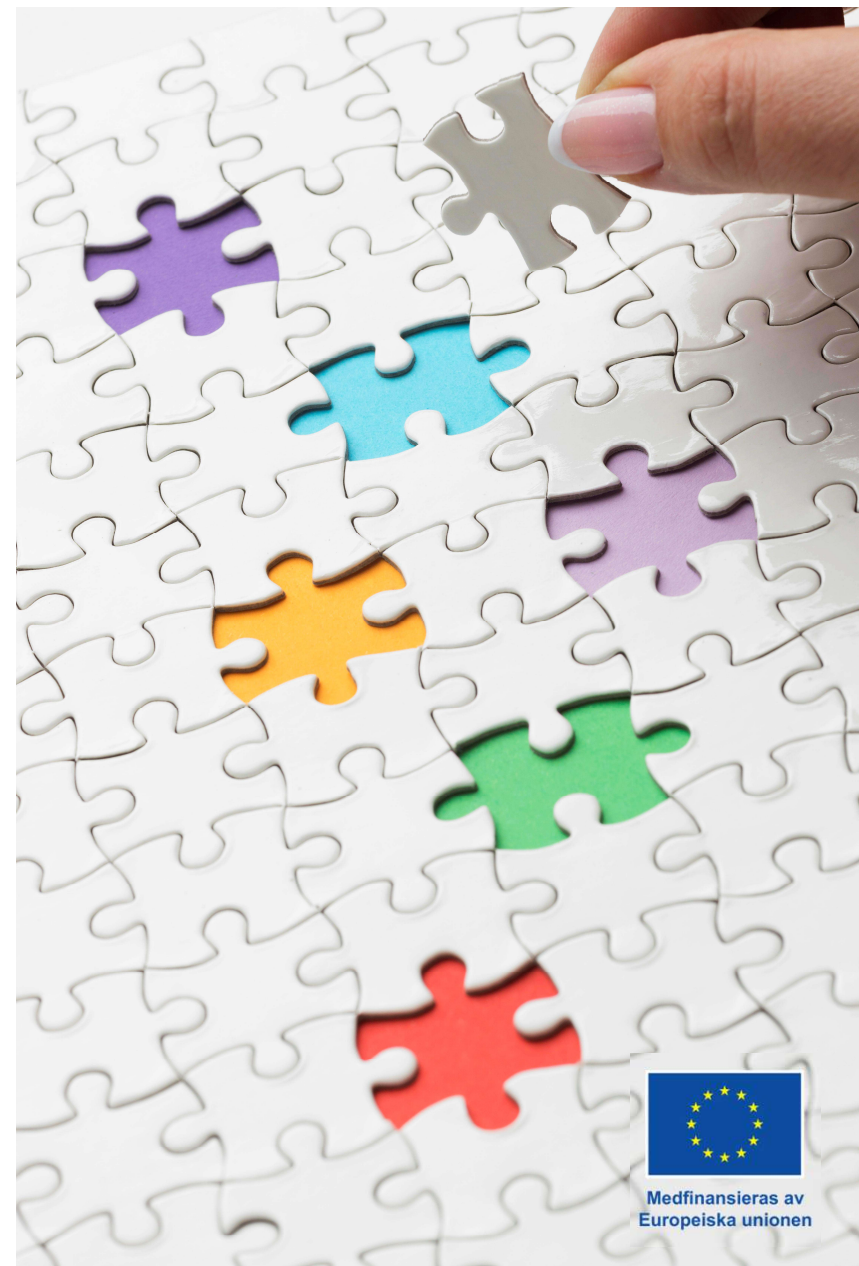
Vad är värdet med miljöspendanalysen?

- Vi fick bekräftat att det är viktigt att jobba med att minska kommunens utsläpp. De **har** betydelse ~ 0,7-0,8 ton/invånare.
- Ja, det är ett trubbigt verktyg, men alla frågor har också varit en grund för dialog med verksamheterna. "Vad tror ni det beror på att det ser ut så här?"
- Spendanalysen har också lyfts fram och vi har kunnat titta på inköpsmönster och inköpsbeteende.

SCOPE

För att kunna lägga hela
pusslet:
Kommunens egna
inköpsbeteende

Medfinansieras av
Europeiska unionen

SCOPE

Tack för idag!

Birgitta Petersson, inköps- och upphandlingschef, Eslövs kommun

Camilla Alfredsson, inköpschef, Helsingborg Stad

